

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjielte

REGIJONAALE SOEJKESJE DAJVEÄTNOSE 2022–2030 (åenehks versjovne)

Nænnoes jñh sijjiesjiehtedamme dajvepolitihke Trööndelagesne

Åvtebaakoe

Regijonaale soejkesje dajveåtnose lea nasjonaale dajvepolitihke mij tröönderen tsiehkide sjeahta, jñh prinsihpine åtna abpe Trööndelagem evtiedidh. Dñhte edtja ektie dajvepolitihkeles mierievierhkine årrodh seabradahkeevtiedæmman Trööndelagesne jaepien 2030 vööste.

Reerenasse veanhtede EN:n nænnoesvoeteulmieh edtjeh vääroemasse biejesovvedh abpe soejkesjæmman regijovnine jñh tjieiltine. Dan åvteste dan gellieh EN:n ulmijste jñh bieliulmijste dajvedimensjovnem utnieh, dajvepolitihke joekoen vihkele sjædta ihke Trööndelage edtja nænnoesåbpoe seabradahkeevtiedimmine lyhkesidh. Mijjen eatnemedajvh Trööndelagesne eah leah ajve vihkele jis edtja bæetijen æjkien aarvoesjugniedimmiem tjåadtjoehtidh, men aaj jis edtja klijmahaestiemieme loetedh. Nænnoes dajvepolitihke sæjhta jiehtedh mijjeh tjoerebe dovne dam ekologeles, ekonomeles jñh sosijaale perspektjvem meatan utnedh abpe dajvesoejkesjimmesne jñh -reeremisnie. Nænnoes seabradahkeevtiedimmie vuarjasjimmiem kreava mah daajroem suerkiej jñh ektiedimmiej bñjre krieveh.

Trööndelagen leah 38 tjieilh gelliej ektie, men aaj joekehts nuepiejgumie jñh haestemigumie staaren luvhtie voenen gåajkoe. Regijonaale soejkesje dajveåtnose dan åvteste sijjesjñehtedamme dajvepolitihkem soejkesjeminie, mij voenges tsiehkide jñh daerpiesvoetide tröönderen tjieiltine sjeahta. Soejkesje sjyöhtehke teemah bæjjese vaalta mah leah mijjen fylhkesne, jñh mijjeh tjoerebe ovnessie dajvepolitihkeles prioriteeremh krööhkestidh ovnessie bieline Trööndelageste.

Fylhkentjñelte lea regijonaale evtiedimmieaktööre, jñh nasjonaale åejvieladtjh veanhtadieh mijjeh ellies jñh vaajteles seabradahkeevtiedimmine jñjstsh regijovnesne viehkiehtibie. Tjñelth dan åvteste vihkielommes råållam dajvesoejkesjimmesne jñh -reeremisnie utnieh. Viehkine Regijonaale soejkesjistie dajveåtnose Trööndelagen fylhkentjñelte sæjhta biñkedimmiem vedtedh jñh hoksedh nasjonaale biñkedassh jñh regijonaale krööhkemh gorresuvvieh, seamma tñjjen goh tjñelth maehtieh sijjen sjñdtedimmienuepieh jñh evtiedimmienuepieh nuhtjedh. Mijjeh aaj dahkoeprogrammem råajvarimmiejgumie vihties ulmiej vööste utnebe ,juktie aajkojde soejkesjisnie bæjjese fulkedh. Naemhtie siñhtebe dääarjone tjñeltide årrodh dej soejkesjebarkosne.

Regijonaale soejkesje dajveåtnose lea illedahke vijries prosesseste, hijven dääarjoejgumie tjñeltijste, staaten sektovreåejvieladtñijste jñh jeatjah ãedtñeladtñijste. Mijjeh vaajtelibie gaajhkes mah dajvesoejkesjigumie, bigkemeaamhtesigumie jñh jeatjah dajverelateereme sjæjsjalimmiejgumie fylhkesne berkieh, soejkesjem vääroemasse biejeñh. Ektesne edtjebe nænnoes evtiedimmine viehkiehtidh don buaratjommesasse gaajhkide bielide Trööndelageste.

Tore O. Sandvik
Fylhkentjñelten åejvie

Carl-Jacob Midttun
Fylhkendirektööre

Sisvege

Åvtebaakoe	2
Sisvege.....	3
1 Mij Regijonaale soejkesje dajveåtnose?	4
Sisvege jñh effekte.....	5
Iktemierien teema – klijmajeatjahteteme jñh almetjehealsoe	6
2 Ulmieh jñh njoelkedassh	8
Lyjhkedihks staarh jñh jielije dajvh.....	9
2.1 Jiebone jñh nænnoes evtiedimmie abpe Trööndelagesne.....	10
2.2 Dajve jñh foeresjimmie	10
2.3 Årromegåetie jñh jieledeetsiehkje	11
2.4 Jarngævtiedimmie jñh lokaliseereme åsesiestimmeste	12
2.5 Regijonaale jielemedajvh.....	12
2.6 Jåartavaarjelimmie	13
2.7 Kultuvrebyjresh	14
2.8 Eatnemegellievoete jñh ålkoedajvh.....	14
2.9 Tjaetsiereereme jñh jovkemestjaetsie	15
Eatnemebaseereme jielemævtiedimmie	16
2.10 Jåartaburrie jñh skåajjeburrie	17
2.11 Båatsoe.....	17
2.12 Mineraalh, bigkemenavradahkh jñh maassegietedimmie.....	18
2.13 Astoeajkiegæetieh jñh fealadasse	19
2.14 Mearoegaedtiereereme	19
2.15 Mearoedajvh.....	20
2.16 Energijeproduksjovne jñh nedte	20
3 Guhkiebasse barkoe soejkesjinie	21
Siejhme juvnehtimmieh dajvesoejkesjimmien bijre	21

1 Mij Regionaale soejkesje dajveåtnose?

Regionaale soejkesje dajveåtnose (RSD) edtja tjaatseginie årrodh maam tjielth däärjojne nuhtjeh sijjen soejkesjebarkosne. Soejkesje edtja dirreginie årrodh mij seabradahkem hijvenlaakan evtete tjelteraasti dääresth, jñh otnjegem evtiedæmman Tröøndelaaageste biejedh 2030 vöoste. Regionaale soejkesje dajveåtnose ij leah juridihkeles viedteldihkie, men edtja vääroemasse biejesovvedh regionaale orgaani barkose jñh tjielten jñh staateles soejkesjæmman, v. soejkesje- jñh bigkemelaakine § 8-2.

Tjielth, fylhkentjielte jñh staate edtjeh RSD:m vääroemasse biejedh gïetedimmesne dajveaamhtesijstie, bigkemeaamhtesijstie jñh jeatjah sjæjsjalimmijste mah leah dajven bijre. RSD haasta hijven vuarjasjimmieh darjodh gusnie dovne dam ekologeles, sosijaale jñh ekonomesle nænnoesvoeteperspektijvem krööhkeste. Doh golme reeremenjieptjeh ektie diedtem utnieh soejkesje bæjjese fulkesåvva.

Tröøndelagen RSD edtja

- viehkiehtidh Tröøndelage nænnoesvoeteulmide jaksa
- daajroevåaroeminie jñh bihkedæjjine årrodh tjieltide
- tjielten dahkoenuapiem jñh lissiehtamme veanhtadihksvoetem vedtedh akten joekehtamme dajvesoejkesjimmien jñh -reeremen tjïrrh
- hijven vuekieh hoksedh tjelteraasti dääresth
- vielie ektiedahkoem vedtedh

Regionaale soejkesje dajveåtnose vuelietihletem *Nænnoes jñh sijjiesjïehtedamme* åtna. Daate sæjhta jiehtedh EN:n nænnoesvoeteulmieh edtjeh stuvrijinie årrodh abpe dajvesoejkesjæmman, jñh sjïehtedamme årrodh dejtie ovmessie bielide Tröøndelaaageste. *Klijmajeatjahtehteme jñh almetjehealsole* leah åvtese lutnjesovveme goh iktemearan teema, vuartesjh kapihtelem 1.2.

Ånehkslaakan iktedamme, nænnoes dajveåtnoe Tröøndelagesne sæjhta jiehtedh bæetijen aejkien tjoerebe dajvide radtjoesåbpoe reeredh jñh vielie byjrese- jñh klijmavietseslaakan. RSD edtja sjïehteladtedh, jñh akten sijjiesjïehtedamme jñh joekehtadteme dajvepolitihkese fylhkesne haasta.

Tröøndelage edtja balanseereme evtiedimmiem utnedh joekehtadteme dajvereereminie mij åajvahkommes daanbeajjetje åromemöönsterem vääroeminie åtna, men gusnie ektiespiele regijovnejarngi jñh voenges jarngi jñh voeni gaskem lea dihte mij regijovnide fylhkesne evtete. Tjuara regijovnejarnge jñh voenges jarnge evtiedidh guktie vielie gaavnos jñh lyjhkedihks sjïdtieh jieniebidie årrojïdie. Tjoerebe åromekvaliteetem, hijven jïeledetsiehkieh jñh lihkeseatnemem prioriteeredh. Dihte mij lea jarngesne evtiedimmesne Tröøndelaaageste lea mijjen eatneme maam tjoerebe nuhtjedh ihke maehtebe bæetijem aejkien sjugniedidh. Jñh naemhtie guktie beapmoejåartam, tjaetsiebyjresem, kultuvrebyjresh jñh eatneme- jñh ålkoedarjomeiedtjh spåårebe.

RSD lea dovne [nænnoestamme soejkesjetjaatsege](#) jñh [dahkoeprogramme](#).

Soejkesjetjaatsege lea naa vijries dan faageles tjelkestehtemen jñh bihkedimmien gaavhtan ulmiej jñh njoelkedassi bijre. Juktie soejkesjem vielie åtnoevietsesle jñh lohkemevietsesle darjodh, libie dan åvteste daam **ånehks versjovnem** dorjeme. Mijjeh vuesiehtibie don nænnoestamme soejkesjetjaatsegasse dahkoeprogrammine gusnie vielie ållesth bievnesh jñh bihkedimmie.

Sisvege jñh effekte

Ulmieh fierhten bielieteemakapitelasse RSD:sne, leah ulmieh seabradahkeevtiedæmman Trööndelagesne. Ulmieh ulmide Trööndelagesoejkesjisnie våaroeminie utnieh jñh seammalaakan tjaalasovveme desnie gusnie iemie. Orre ulmiehammoedimmieh teemide, mejtie ij leah vihtieslaakan ållermaahteme Trööndelagesoejkesjisnie, jeatjah sjyöhtehke regijonaale jñh nasjonaale ulmide jñh strategijide bigkieh, mah leah vihkele dajveåtnose. Soejkesjebarkoen sjiekenisnie sãåjhtoe vigkieh muvhti bielieulmiej gaskem. Daej veajkoej tjuara vuarjasjimmieh dej gaskem darjodh.

Njoelkedassh leah vierhkievierhtieh juktie ulmide jaksedh, jñh leah åejvienjoelkedassh veelebe vuelienjoelkedassigujmie. Bihkedassh njoelkedassine eah edtjñ striengkiesåbpoe jallh viesjiehtåbpoe årrodh goh nasjonaale krievenassh jñh njoelkedassh soejkesjæmman. Dah edtjeh vielie sjiehtedamme årrodh ovmessie sijjide, teemide jñh haestiemidie Trööndelagesne. Njoelkedassh edtjeh viehkine årrodh tjieiltide barkosne dajvesoejkesjimmie jñh bigkemeaamhtesegietedimmie. Njoelkedassh soptsestieh mij joekoen vihkele dajvepolitihkese dennie sjyöhtehke teemasuerkesne. Baakoeh *edtja* jallh *byöroe* muenieh man veaksehks bihkedassh leah njoelkedassesne. Njoelkedassh baakojne *edtja* veaksehks nasjonaale jallh regijonaale bihkedassem utnieh, mejtie tjieilth edtjeh jijtsh soejkesjebarkoen tjirrh gorredidh. Njoelkedassh baakojne *byöroe* juvnehtieh daam teemam bæjjese vaeltedh tjieilten soejkesjebarkosne, jñh vuarjasjimmieh jñh tjieilkestimmieh darjodh guktie njoelkedassem bæjjese fulkeme. *Byöroe* sijjiesjiehtedæmman jñh joekehtadtemasse rñhpeste. Njoelkedassh eah leah juridihkeles viedteldihkie, dah edtjeh dirreginie årrodh tjieilten soejkesjimmesne, jñh politihkeles dahkoesijjiem dan nasjonaale dajvepolitihken sinjelen muana, jñh bijjieguvviem vada guktie regijovne mahta viehkiehtidh nænnoesvoeteulmide jaksedh. Birremh leah restriktijve råajvarimmie mejtie ajve byöroe nuhtjedh gusnie rååresjimmie tjieiltigujmie ij leah illedahkh vadteme.

Råajvarimmieh dahkoeprogrammesne leah prioriteereme dahkoeh mejtie lea vuarjasjamme goh vihkele gosse edtja ulmide jñh njoelkedasside RSD:sne bæjjese fulkedh. Dahkojne dovne siejhme råajvarimmieh jñh vihties råajvarimmieh mah leah viedteldihkie muvhtide njoelkedasside.

RSD defineereme soejkesjeboelhkem åtna, Trööndelagesoejkesjen mietie, 2030 vööste, guhkiebasse perspektijvine 2050 vööste. Dahkoeprogramme lea faamosne dejtie minngebe njieljie jaepide. Sæjhta vuarjasjidh mejtie daerpies RSD:em målsodh gosse regijonaale soejkesjestrategijem gietede fierhten njealjeden jaepien. Seamma tijjen soejkesjeminie jiebne jñh systematihkeles rååresjimmiem RSD:en jñh dahkoeprogrammen bijre, tjieiltigujmie jñh regijonaale jñh staateles åejvieladtjigujmie. Fierhten jaepien edtja vuarjasjidh mejtie edtja dahkoeprogrammem målsodh. Fylhkendigkie RSD:em gietede jñh nænnoste.

1.1.1 VIËDELDIMMIE SOEJKESJISTIE

Regijonaale soejkesje dajveåtnose (RSD) lea viedteldihkie goh prioriteereme soejkesjelaavenjasse [Regijonaale soejkesjestrategijesne 2020-2023](#) Trööndelagesoejkesje åniebasse bielie (nænnoestamme 17.06.2020) jñh bihkedassh vadasovveme [Trööndelagesoejkesjisnie 2019-2030](#) guhkiebasse bielie (nænnoestamme 12.12.2018). Fylhkendigkie nænnoesti [Planprogram for regional plan for arealbruk i Trøndelag](#) (24.04.2019). Soejkesje sijjeste bãata soejkesjistie [Regional plan for arealbruk i Nord-Trøndelag](#) (nænnoestamme 2013) jñh [Regijonaale strategije dajveåtnose Åarjel-Trööndelagesne](#) nænnoestamme 2014. Aktene noereme fylhkesne lea maereles dajvepolitihkem utnedh mij abpe fylhkem ektesne vuajna.

[Trööndelagen fylhkendigkie nænnoesti](#) Regijonaale soejkesjem dajveåtnose njoktjen 9.b. 2022, v. soejkesje- jñh bigkemelaaken § 8-4.

1.1.2 KONSEKVENSH SOEJKESJISTIE

Regijonaale soejkesje njoelkedassigujmie jñh mieriejgujmie bæetijen aejkien bigkemasse edtja iktesth sjñiere vuarjasjimmiem jñh buerkiestimmiem utnedh soejkesjen effektijste byjresasse jñh seabradahkese, v. soejkesje- jñh bigkemelaakine § 4-2 jñh § 8-3.

Vielie ållesth bæivnesh siejhme konsekvensi bijre RSD:ste, jñh konsekvensesalkehtimmiem njoelkedassijste dan sisnie, vuesiehtibie kapihtelasse 7 soejkesjetjaatsegisnie.

Iktemierien teema – klijmajeatjahtehteme jñh almetjehealsoe

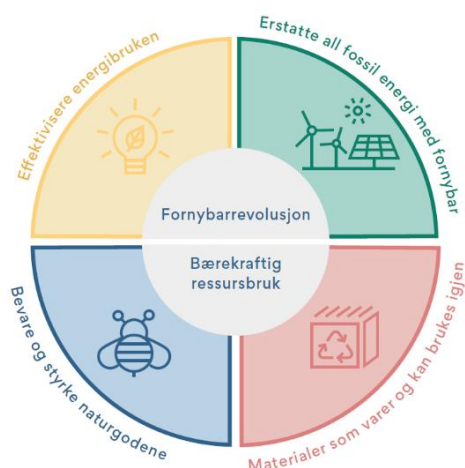
1.1.3 KLIJMAJEATJAHEHTEME

Nænnoes dajveåtnoe vihkele sjædta juktie jieniebidie ulmijste jaksedh strategijesne [Regional strategi for klimaomstilling](#) (nænnoestamme 14.10.2020). Klijmajeatjahtehteme lea giehpiedimmie klijmagaasseluejhtiemijstie, sjñiehtedimmie jarkelamme klijmese, jñh råajvarimmieh mah edtjeh kapasiteetem lissiehtidh karbonem viedtedh. Ihke Nöörje edtja ulmiem jaksedh dam globaale baahkedimmiem gaertjedidh Paris-latjkoen mietie, stoorre jarkelimmieh aaj daerpies Trööndelagesne. Gaajhkh sektovrh Trööndelagesne tjuerieh sijjen energijeåtnoem radtjoestidh, tjuara orrijidh fossijle energijegaaltijh nuhtjedh ånnetji ånnetji, tjuara eatnemegellievoetem vaarjelidh jñh tjuara materijellh orresistie nuhtjedh.

Staare- jñh sijjievtedæmman klijmajarkelimmie sæjhata staarh jñh voenh söökebe darjodh, jñh sæjhata tjoelmemierieh tseegkedh fleksijbele mobiliteetevuekiejgujmie. Jienebh edtjeh maehdedh vaedtsedh jñh sygekeldidh voenine, jñh dellie gånkoeh tjuerieh ånehke årrodh. Krievenasse lea almetjefoeresjimmiem jñh vaaroefoeresjimmiievuekieh luejhtemem namhtah. Tjuara eatnemedajvh vaarjelidh gusnie ij leah bigkesovveme, jñh tjuara dajvh mah leah infrastruktuvrine bigkesovveme, buerebelaakan åtnasovvedh. Dajvesoejkesjimmiem tjuara villebe, lovvebe jñh baahkebe veareldem krööhkestidh mij bijjietjaetsiem baajnehte, bigkemem mearoegaedtiedajvesne jñh orre dajvh mah stuerebe væjroevaahram åadtjoeh. Aaj stoorre potensijaale energijem effektiviseeredh jñh nænnoesåbpoe dajveåtnoem bigkemesuerkesne. Dajvesoejkesji jñh bigkemeaamhtesi tjñirrh maahta krievenassh biejedh jarkelimmien bijre sijjeste ryjvestidh, bihkedassh vedtedh guktie luejhtemh bigkemeprosessesne gietede, mah iebnh mah åtnasuvvieh, baahkedimmiem jñh tjåatskoedimmiem bijre giehtelimmie- jñh gorredimmieboelhken, jñh raategietedimmiem bijre. Veantadamme klijmajarkelimmie maahta dovne kvaliteetem jñh deellemejearsoesvoetem jovkemestjaetsese hånvtadidh. Klijmajarkelimmie seabradahkesne byöroe dan åvteste striengkiesåbpoe riejiervesvoetem krievdedh dagkeri heannadimmiej vööste.

Vihkeles klijmaaehpiem gietedidh dejtie **jieliemidie mah leah jearohke eatnamistie** Trööndelagesne. Jarkelamme sjñdtedimmieboelhke, vielie værsjoe jñh ov-jñiebne daelvieh nænnoesvoetem giehpiedieh. Beapmoeproduksjovne mij aarvoeh åtna goh bio-diversiteete, vaenie stratjkomemehtieh, kreeketryjjesvoete jñh voenges njaelkies beapmoe, maehhtieh jieledekvaliteetem lissiehtidh jñh klijmagaasseluejhtemem giehpiedidh.

Trööndelagen lea iemie eaktoeh karboneviedtemem lissiehtidh jåarta-, mearoe- jñh skåajjeburresne. Aaj stoorre potensijaale vuekieh klijmasjñiehtedæmman guhkiebasse evtiedidh mah eatnamisnie gånvnesieh, mah sijhtieh kapasiteetem lissiehtidh karboneviedtiemasse, erosjovnen vööste vaarjelidh, bijjietjaetsiem jñh dulviegiehpiedimmiem gietedidh. Rihpestimmie johkijste jñh tjaetsieåerieh bååstede sertedh maehhtieh giehpibe årrodh goh teknikheles vuekieh, seamma tjñjen goh eatnemen gellievoetem vaarjele jñh nænnoeste. Jåartam gorredidh gusnie maahta sjñdtededtedh, gåatomedajvh, jñh skåajje- jñh plueviedajvh gorredidh leah vihkele dahkoeh juktie karbonem viedtedh jñh beapmoeproduksjovnem jñh eatnemem gellievoetem gorredidh.

Illustrasjon: – Daan beajetje seabradahke tjuara orrestimmeles revolusjovnen tjirrh jis edtja luejhtemem kljimgaassijste giehpiedidh gaajhkijste sektovrijste, seamma tijjen goh almetjen vierhtieåtnoe ij fer stoerre leavloem biejh ekosysteemide. Gaaltje: Klimastiftelsen.

1.1.4 ALMETJEHEALSOE

Almetjehealsoe jñh almetjehealsoebarkoe lea joekoen don sosijaale nænnoesvoetedimensjovnen bijre jñh daajehtsidie goh tryjjesvoete, tråjje jñh jieledekvaliteete. Men almetjehealsoebarkoe lea aaj ekologeles jñh ekonomeles nænnoesvoeten bijre, jñh ektiedimmien bijre dej golme dimensjovni gaskem. Hijven almetjehealsoe sjugniesåvva aarkebiejjien jieliedisnie ovmessie tsiehkine – desnie gusnie almetjh jielieh, årroeh, berkieh, feelieh, saevrieh, slaajperdieh, stååkedieh jñh lierieh.

–Sjiehteladteme rekreasjovnedajvh goh staareparhkh jñh tuvrebaalkah årromesijjien lihke leah vihkele almetjehealsoe. Lissine darjoemidie skreejrehtidh daate viehkehte feerhmeles seabradahkem sjugniedidh jñh oktegsvoetem giehpede. G.b. Rismelparken Stientjesne jñh å.b. Theisendammen Tråantesne. Guvvie: Guri Wist.

Hammoedimmie ålkoebjresijstie, gåetjste jñh byögkeles tjiehtjelijstie lea vihkeles jaksoesvoeten, fysiske darjomi, jearsoesvoeten, psykiske healsoen gaavhtan jñh meatan årrodh sosijaale darjoeminie. Infrastruktuvre baajnehte raajnes elmiem, raajnes tjaetsiem, vaenie gjijiem jñh raajnes byjresh årroejdie gorredidh. Vaedtsiemasse jñh sygekeldæmman jearsoe byjreskinie sjiehteladtedh skreejrehte fysiske aktijve årrodh. Jielije jñh lyjhkedihks kruana dajvh jñh ålkoedajvh nuepieh vedtieh stååkedidh, sosijaale ektesne årrodh, rekreasjovne, ålkone eatnamisnie årrodh, gaskesem eatnaminie utnedh jñh gaarsjelimmiedarjoemidie. Gellie ov-lahkoeh sjugniehtuvvieh almetji lihke byjresisnie, guktie hijven sijjievttiedimmie lea vihkele jearsoesvoeten gaavhtan. Baahtseme ovmessie sosijaale gaavnedimmiesijjide jñh hijven kommunikasjovne aaj viehkiehtieh hijven voengh sjugniedidh almetjidie gaajhkine jieledeboelhkine, jñh oktegsvoetem jñh ålkoestimmien hööptedh. Lihke byjresh jñh byögkeles staatetjiehtjelh mah bööredieh bætedh årrodh lea joekoen vihkele hijven integreeremen gaavhtan sijsevaanterdæjjijste.

Mijjen lea jijnje j̄ih hijven daajroe positijve ektiedimmiej bijre gaskem bigkesovveme byjresh j̄ih sijjeh gusnie mijjeh veasoeminie, j̄ih fysiske j̄ih psykiske healsoe. Daate seamma vihkeles nuhtedh soejkesjimmesne goh jarngese b̄iejedh d̄isse mij healsoem negatijvelaakan baajnehte. Årroejdie meatan vaeltedh soejkesjimmesne, vielie goh unnemes krievenassh laakesne, lea vihkele jis edtja lyhkesidh byjresh hammoedidh mah healsoem eevtjeh.

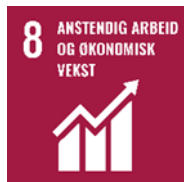
2 Ulmieh j̄ih njoelkedassh

Vuelielisnie bijjeguvviem gaavnh ovmesse ulmiej j̄ih regijonaalepolitihkeles njoelkedassi j̄ih vuelienjoelkedassi bijjeli dejstie göökte åejviekapihelijstie soejkesjisnie; «Lyjhkedihks staarh j̄ih jielije dajvh» j̄ih «Eatnemebasereeme jielemeevtiedimmie». Jis vielie b̄ievnesh j̄ih b̄ihkedimmiem ulmiej j̄ih njoelkedassi bijre sijhth, mijjeh don nænnoestamme [soejkesjetjaatsegasse](#) vuesiehtibie.

Lyjhkedihks staarh jñh jielije dajvh

Staare- jñh sijjieviedimmie mij nænnoesvoeteulmide fulkese

Trööndelagen lea hijven nuepieh stuvrijinie årroth barkosne nænnoes reeremen ávteste globaale vierhtijste. Tjuara átnoem jñh produksjovnem balanseeredh guktie tryjjesvoete jñh ekonomeles sjídtedimmie evtiesuvvieh jñh tjáadtjoehtamme sjídtieh bieleden daate byjresem eerjie.

Ánehks gáhkohne gaskem maahtoebjresh, navradahkeprodusenth jñh evtiedimmiesielth, maehtebe viehkietidh vierhtide nænnoeslaakan evtiedidh.

Geajnoenedte Trööndelagesne edtja jearsoe valkesem vedtedh. Jeatjah fealadimmie- jñh kommuniksajovneviekiejgumie ektine edtja viehkietidh guktie maehtebe barkedh jñh årroth abpe fylhkesne.

Tröönderen jieleme sæjhta nænnoes jeatjahtehtemem vedtedh viehkine átnose vaeltedh raajnes jñh byjresevietseles teknologijh jñh industrijeprosessh.

Edtjebe abpe trööndelagem evtiedidh nænnoes jarngestruktuvren tjírrh jñh daanbeajjetje årromemöönsterem guhkiebasse evtiedidh. Sæjhta maereles årroth ánehks gáhkoejgumie gáetiej, barkoesijjiej jñh vihkeles seabradahkedienesji gaskesne.

Staarine tjuara elmie kvaliteetem jñh gijjiem krööhkestidh, jñh hoksedh gaajhkh årrojha bahtsemem eatnamasse jñh álkoedajvide utnieh.

Eatneme jítjehke váarome mijjen jieliedasse.

Edtjebe hoksedh ekosystemem eatnamisnie jñh tjaetsesne vaarjelidh, jñh habitaath jñh biologeles gellievoetem gorredidh.

Voenges jñh regijonaale soejkesjha dajveátnose leah dírrge seabradahken evtiedæmman. Dah defineerieh gusnie maehtebe jieledh jñh årroth, gusnie maehtebe mijjen beapmoem sjídtedehtedh jñh gusnie mijjen sielth maehtieh tseegkesovvedh. Jñh seamma vihkele goh mah dajvh mah maehtieh fealadimmie- jñh infrastrukturese átnasovvedh, lea mah dajvh mah eah edtjha bigkesovvedh jallh átnose vaaltasovvedh.

EN:n nænnoesvoeteulmieh edtjeh bielie årroth váaroemistie seabradahke- jñh dajvesoejkesjæmman. Gosse ulmievigkiej uvte tjáadtjoebe jñh tjoerebe geerve vuarjasjimmieh darjodh, edtjebe dejtie nænnoes vuekide veeljedh.

Edtjebe abpe Trööndelagem evtiedidh, seamma tjíjen goh edtjebe viehkietidh nænnoes evtiedimmie daennie laantesne jñh álkoelaantesne. Gosse meatan guejmievoetine jñh jeatjah ektiedahkoeareenine maehtebe dáárehtimmieh jñh vierhtieh juekedh, jñh sinsitneste líeredh. Ulmieh leah mijjen ektie barkoesoejkesje, jñh tjoerebe laavenjostedh dejtie jaksedh.

2.1 Jiebne jñh nænnoes evtiedimmie abpe Trööndelagesne

ULMIE

JAEPHEN 2030 EKTIESPÏELE GASKEM NÆNNOES REGIJOVNEJARNGH, FAAMOJE VOENGES JARNGH JÏH JIELIJE VOENH LEA MANNASINIE JÏEBNE JÏH NÆNNOES EVTIEDIMMIEM ÅTNA ABPE TRÖÖNDELAGESNE

R1

Båetijen aejkien sjïdtedimmie byöroe åajvahkomes stuvresovvedh jarngide mah joe gååvnesieh, seamma tÏijen goh edtja sjïdtedæmman sjïehteladtedh abpe Trööndelagesne.

- TÏielte edtja goh bielie tÏieltesoejkesjelaavenjostoste jarngestruktuvrem RSD:en mietie darjodh, jñh dej ovmessie jarngi funksjovnem jÏitse tÏieltesne defineeredh.
- Byöroe åesiestimmie, dïenesjh, kultuvrefaalenassh jñh barkoesijieintensijve gïehtelimmieh, mah jïenebh tÏielth geptjeh, aaj regijovnejarngide biejedh, jñh edtja aaj maetedh dejtie voenges jarngide biejedh jis dïhte aktem jïebne jñh nænnoes evtiedimmiem Trööndelagesne håksa.
- Byöroe åesiestimmie, kultuvrefaalenassh jñh barkoeintensijve gïehtelimmieh mah leah vihkele tÏieltese, voenges jarngide biejedh, men edtja aaj maetedh dejtie voenejarngide biejedh jis dïhte jïebne jñh nænnoes evtiedimmiem tÏieltesne jallh regijovnesne håksa.
- Soejkesjimmie dajveåtnoste jarngine jñh jarngi ålkoli byöroeh krööhkestidh ovmessie daerpiesvoeth gååvnesieh jis edtja dajvide radtjoeslaakan nuhtjedh dajvine deadtoven nuelesne, jñh dajvine gusnie årrojelhåkie lea tÏjöödtjestamme jallh mængkanamme.

2.2 Dajve jñh foeresjimmie

ULMIE

JAEPHEN 2030 TRÖÖNDELAGEN LEA NÆNNOES DAJVE- JÏH FOERESJIMMIESTRUKTUVRE

R2

Byöroe jarngh gaajhkine njeptjine sååkehke evtiedidh, prinsihpen mietie «5 jñh 10 minudtenstaaren» bijre.

- Dajveevtiedimmie staaesjïdtedimmiestaarine (v. Staaesjïdtedimmielatjoe) edtja sjugniehtovvedh naemhtie guktie dïhte ulmie nulesjïdtedimmien bijre dåarjohte.
- Dajveevtiedimmie tÏielte Innherred-staaesne byöroe sjugniehtovvedh naemhtie guktie ulmide dennie ektie dajve- jñh foeresjimmiestrategijesne dåarjohte.
- Jeatjah tÏielth Trööndelagesne byöroeh aaj sjïehteladtedh naemhtie guktie dan jÏjnje goh gåarede båetijen aejkien almetjefoeresjimmeste sæjhta sjugniehtovvedh vaedtsiemie, sykkelinie, kollektivvuekiejgumie jallh jeatjah vuekiejgumie vuelege luejhtiemie.
- Edtja guessie- jñh barkoeintensijve gïehtelimmieh mah leah viedteldihkie dïenesjeproduksjovnese, jarngide biejedh dan gåhkese gåarede, guktie dah jarngide nænnoestieh mah joe gååvnesieh, jñh byjresevietseles foeresjimmieveljemie sjïehteledtieh.
- TÏielth staaigumie jñh stuerebe voenigumie edtjeh potensijaalem goerehtalledh mejtie gåarede söökebe bigkedh, jñh edtja prioriteeredh mennie öörnegisnie doh ovmessie dajvh edtjeh bigkesovvedh.
- TÏielth staaigumie jñh stuerebe voenigumie byöroeh strategijem darjodh jñh soejkesjidh jarngem vielie lyhkedihs jñh vietselesåbpoe darjodh dejtie mah vaedtsieh jñh sykkelidh, aaj vuejnedh mejtie nuepie bijleåtnoem gaertjedidh dejnie jeenemes sentraale bieline jarngeste, jñh bijli tÏjöödtjestimmiesijieh jeatjah darjoemidie jarngesne vedtedh.
- TÏielth byöroeh krievenassh biejedh tÏieltesoejkesjisnie, gaajhkh bigkemedajvh edtjeh radtjoes nuhtemem dajvijste utnedh ovmessie bigkemeulmiej sisnjeli.

R3	Byöroe iktemierien jñh lyjhkedihks geajnoeh regijovnejargine jñh voenges jargine tseegkedh dejtje mah vaedtsieh jñh sygekeldieh. <ul style="list-style-type: none">• Edtja vaedtseme- jñh sygekeldimmiegeajnoeh hammoedidh guktie aelhkie dejtje nuhtjedh, dah universelle hammoedimmiem utnieh jñh leah valkesejearsoe. Edtja prioriteeredh geajnoeh vihkeles dñenesjidie, kollektivejargide, stuerebe barkoesijjide, skuvlide, jeatjah sijjide gusnie almetjh minnieh, jñh vihkeles astoeajkiensijjide jñh ålkoedajvide• Byöroe voenges riektiedamme geajnoeh jñh baalkah dajvesoejkesjinie gorredidh.
R4	Evtiedimmie funksjonelle jñh lyjhkedihks jargijste edtja viehkietidh guktie jienebh kollektive vuelkemevuekieh nuhtjeh. <ul style="list-style-type: none">• Edtja kollektivejargide naemhtie hammoedidh guktie almetjh tuhtjeh aelhkie jñh radtjoes skovhtem jñh målsodh.• Tjuara evtiedimmiem kollektivejargijste ektesne vuejnede abpe jargedajvine, jñh daate jargne byöroe dagkeres sisvegem jñh hammoedimmiem åadtjodh guktie almetjh mah eah vuelkieh, aaj daam utnieh goh eadtjohke jñh murreds gaavnedimmiesijjide.• Dajvh kollektivejargi lihke byöroe jolle nuhtemem utnedh, jñh tñielth byöroeh laavenjostojne nierhkedh ovmesse eekeaktööri gaskem, juktie hijven ellies loetemem åadtjodh. Byöroe valkesefunksjovnh dan sääkehke tseegkedh goh gåarede.
R5	Lessemejargnh vaarojste evtiedidh edtja viehkietidh guktie maahta eantan vielie vaaroeh mearosne jñh ruevtieraajrosne foeresjidh. <ul style="list-style-type: none">• Edtja vaaroefoeresjimmiem regijonaale perspektivesne soejkesjidh. Byöroe maereles dajvh ruevtieraajrosne jñh mearosne daan åtnose læjkodh tñieltesoejkesjen dajvebealan.• Juktie hijven jñh ellies vuekieh åadtjodh byöroeh vaaroefoeresjimmiem lokaliseeredh iktedamme prosessen tñjrrh, ovmesse reeremenjeptjiej, foeresjimmieetaati jñh jeatjah aktööri gaskem.

2.3 Årromegåetie jñh jieledetsiehkie

ULMIE	JAEPHEN 2030 TRÖÖNDELAGEN ÅRROJH LYJHKEDIHKS ÅRROMESIJJIEH JñH VOENGH UTNIEH MAH HEALSOEM EEVJTJIEH
R6	Edtja åajvahkomes orre gåetieh bigkedh jargine jallh jargi lihke mah joe gååvnesieh, uvtemes goh söökebe bigkedh vaedtseme- jñh sygkelegåhkosne jargeste/kollektivejargeste, seamma tñjjen goh sjñdtedæmman sjñehteladta gaajhkine bieline fylhkeste. <ul style="list-style-type: none">• Tñjielth byöroeh, gosse tñjieltesoejkesjen dajvebieliem målsoeh, vuarjasjidh mejtje daerpies orre dajvigujmie gåetiebigkemasse. Byöroe soejkesjamme dajvh gåetide, mah eah leah reguleereme evtebe målsomen mænngan, orresistie vuarjasjidh.• Orre gåetiebigkeme jargine byöroe stoerre nåhtoem utnedh, jñh hammoedimmiem utnedh mij lyjhkedihks jargem vadta. Edtja joekoen årromekvaliteetem jñh gellielaaketje årromegåetiefaalenassh krööhkestidh.• Bårrode bigkeme jargi ålkoli maahta nuepine årrodh sjñdtedæmman jñh viesehtæmman, joekoen dajvetñjeltine viesjies årrojevtiedimmine. Tjuara aevhkide bårrode bigkeminie jeatjah krööhkemi vööste vuarjasjidh.• Tñjielth byöroeh soejkesjh bårrode årromesijjiej bijre utnedh LNFR-dajvine.

R7**Årromesijjien liħke edtja nuepie årroth fysiske darjomigujmie ålkone giehtelidh.**

- Byöroe ektie ålkoedajvh mah Leah sĳiehtedamme bætijen aejkien årrometseahkan gorredidh jĳh integreeredh gaajhkine soejkesjinie.
- Årrojĳh staarine jĳh stuerebe voenine byöroeh nuepiem utnedh baalkine minnedh jallh sĳiejhme kruana dajvem jaksedh vaenebe goh 500 meeterh årromesijjeste.
- Edtja ålkoedajvh skuvli jĳh maanagierti liħke soejkesjidh guktie dah sĳiehtieh dovne stååkedæmman, lieremasse, haalvemasse jĳh darjoemidie skvuletijjen, jĳh gaavnedimmiesijjine årroth astoeajkien.
- Edtja kruana dajvh gætiej liħke soejkesjidh guktie dah eatnemen gellievoetem tjåadtjoehtieh jallh nænnoestieh.

2.4 Jarngvevtiedimmie jĳh lokaliseereme åsesiestimmeste

ULMIE**JAEPEN 2030 JARNGEDAJVH LEAH VIETSELES SIJIEH VAEDTSEDH, HIJVEN GAAVNEDIMMIESIJJIEJGUJMIE JĳH JEERELDIHKIE DĳIENESJEFAALENASSIGUJMIE****R8****Jarngen stoeredahke byöroe dan sååkehke årroth goh gåarede, sĳiehtedamme årrojelhåkojne jĳh funksjovnigujmie jarngesne**

- Byöroe jarngedajvide gelliesårhts sisveginie jĳh gaavnedimmiesijjiejgujmie evtiedidh. Lissine åsesiestimmie, service- jĳh dĳienesjefaalenassh, byöroe aaj kultvregĳehtelimmieh jĳh ööhpehtimmieinstitusjovnh jarngese bĳiejedh guktie darjomh desnie sjædta.
- Tjĳielte byöroe eadtjohke råållam vaeltedh goh koordinatovre jarngen evtiedimmien åvteste jĳh ektiesjugniedæmman jĳh laavenjostoeprojektide sĳiehteladtedh byögkeles, privaate jĳh jĳjtjevyljehke aktööri gaskem.

R9**Tjĳieltesoejkesjen dajvebielie edtja stuvrije dĳirreginie årroth gåabph åsesiestimmie bĳiejesåvva**

- Byöroe detaljeåsesiestimmie jĳh dĳienesj mah gellie guessieh utnieh, dohkoe bĳiejedh maam vihtiestamme goh staarejarngie jallh jarngedajve tjĳieltesoejkesjisnie, jĳh kollektivejarngen liħke gusnie gåarede. Byöroe åsesiestimmie vaeroejgujmie mah sjĳiere sijjiem jĳh foeresjimmiem krieveh, vihties jarngide bĳiejedh.
- Edtja tseegkemem orre stuerebe åsesiestimmiedajvijste tjĳieltesoejkesjisnie tjĳielkestehtedh.
- Tjĳielth byöroeh leavloem bĳiejedh nænnoes vuekide åsesiestimmielokaliseeremidie mah nuepieh vedtieh dajvh ektesne nuhtjedh, sirkulærekonomije, orresistie åtnoe/resirkuleereme jĳh energijeffektiviteete.

2.5 Regijonaale jielemedajvh

ULMIE**JAEPEN 2030 REGIJONAALIE JIELEMEDAJVH LEAH LOKALISEEREME JĳH SĳIEHTELADTEME VIERHTIEEFFEKTIVIE FOERESJÆMMAN JĳH SIRKULÆREKONOMIJESE****R10****Lokaliseereme regijonaale jielemedajvijste byöroe ABC-prinsihpen mietie årroth, bielelen tjĳielth sijjen fleksibilitetem dessieh gosse jielemedajvh evtiedieh.**

- Gosse tjĳieltesoejkesjem målsoeh, tjĳielth byöroeh vuarjasjidh mejtie daerpies orre dajvigujmie jieliemasse. Byöroe jielemedajvh mejtie ij Leah reguleereme evtebe målsomen mænngan, orresistie vuarjasjidh.
- Byöroe regijonaale jielemedajvh lokaliseeredh guktie dah dam tjåenghkie daerpiesvoetem foeresjæmman giehpiedieh, jĳh nuepieh vedtieh nænnoes foeresjimmievuekide jĳh radtjoes leessemievuekide.

- R11** Byöroe vuarjasjidh jielemedajvh söökebe darjodh jñ dejtie jeatjahlaakan struktureerdh ävtelen orre dajvh lyjke.
- Byöroe ektielokaliseeremem giehtelimmieste pryövedh mah maehtieh sinsitnien vierhtieh nuhtjedh.
 - Ävtelen stuerebe dajvh jieliemasse lyjke tjieletesoejkesjen dajvebielesne byöroe tjieлкеstehtedh mejtie stoerre äasah mah maehtieh baajnehtidh.

2.6 Jåartavaarjelimmie

ULMIE

JAEPIN 2030 IENTJH JÑ SJÏDTEDEHTIJE LAANTE JÑ JEATJAH VYÖRTEGS EATNEMEDAJVH TRÖÖNDELAGESNE LEAH TJÅADTJAN 2022-NJIEPTJESNE

- R12** Tjietesoejkesjen dajvebiele edtja tjieлкеstehtedh guktie sjïdtedimmie jñ bigkeme maehtieh sjugniehtovvedh, seamma tñjen goh bäetijen aejkien beapmoeproduksjovnem håksa gorredimmien tjirrh jåartavierhtijste.
- Sjïdtedimmie staarine jñ voenine ij edtjh sjugniehtovvedh ientjine jallh jeatjah vyörtegs eatnemedajvine. Jis raasth staare- jñ voenedajvide guhkies perspektijvem utnieh, byöroe dan ävteste raastem naemhtie biejedh guktie jåartavierhtieh jñ vihkeles eatnemeaarvoeh eah meatan vaaltasovvh.
 - Edtja jåartavaarjelimmien joekoen striengkieslaakan tjirrehtidh årromegåetide, jieliemasse jñ astoeaejkien åssjelidie.
 - Gosse fealadimmietseegkeldahkh hammode edtja dan vaenie beapmoejåartam nuhtedh goh gåarede.
- R13** Ävtelen ientjh jñ sjïdtedehtije dajvh jeatjah åtnose vaaltasuvvieh edtja alternatijvh vuarjasjidh
- Raeriestimmien sjiekenisnie jeatjah åtnoen bijre ientjijste jallh sjïdtedehtije dajvijste bigkemasse jallh fealadassese, edtja iktesth alternatijve vuarjasjimmiem jñ tjåenghkies nænnoesvoetevuarjasjimmiem darjodh, gusnie aaj foeresjimmiedaerpiesvoetem (SPR-BATP9), ålkoejielede, kultuvremojhtesh, tjatsiebyjressem jñ eatnemen gellievoetem krööhkeste.
 - Edtja orre jåartaburriedajvem gaavnedh jis stuerebe dajvh åtnose vaaltasuvvieh, guktie dam ållesth dajvem ientjigujmie tjåadtjohte. Jis ihkuve jeatjahtehmem dorje ientjeste edtja kompenseereden råajvarimmieh vuarjasjidh mah dovne dajven aarvoesjugniedimmiepotensijaalem jñ karbonevedtjemem tjåadtjoehtieh. Kompenseereden råajvarimmieh edtjeh sjugniehtovvedh soejkesjen mietie mij håksa jåartavierhtie bööremeslaakan gorresåvva (beapmoejåartasoejkesje).
 - Jis annjebodts åtnoe ientjeste edtja soejkesjem darjodh mij håksa jåartavierhtie gorresåvva bööremeslaakan.
 - Åejvienjoelkedasse tjuara årrodh jis edtja maassh ientjide biejedh, dellie tjuara tjieлке, agronomieles aevhkieh dejnie årrodh. Vaallah byörh maassh ientjide biejedh bieleden dagkerh aevhkieh gååvnesieh.
 - Målsoeminie tjietesoejkesjen dajvebieleste tjieלה byöroeh orre vuarjasjimmiem darjodh ientjijste jallh sjïdtedehtije laanteste mejtie bigkemasse daaletje tjietesoejkesjisnie lyjkeme, jñ mejtie ij leah reguleereme. Jis nænnoesåbpoe alternatijvh gååvnesieh goh jåartaburriedajvesne bigkedh byöroe dejtie veeljedh. Byöroe eventuelle jårhkemem tjieлкеstedh.

2.7 Kultuvrebyjresh

ULMIE

JAEPHEN 2030 TRÖÖNDELAGEN LEAH GELLIELAAKETJE HIJVEN VAARJELAMME KULTVREBYJRESH

R14

Byöroe kultuvrebyjresidie vierhtine gorredidh jñ reeredh dajve- jñ byjresereeremisnie.

- Edtja nasjonaale jñ regijonaale vihkeles kultuvrebyjresh gorredidh tjielte- jñ reguleeremesoejkesjinie. Tjielth edtjeh voenges vihkeles kultuvrebyjresh soejkesjinie goerehtalledh jñ vierhtiedidh, jñ vuarjasjidh dejtie tjieltesoejkesjen dajvebielesne jñ reguleeremesoejkesjinie gorredidh. Edtja dejtie fierhten kultuvrebyjresasse sjiehtedidh jñ meatan vaeltedh tjieltesoejkesjen dajvebielesne jñ reguleeremesoejkesjinie njoelkedassigumie.
- Byöroe dajvh vihkeles kultuvrebyjresinie jñ kultuvreeatnaminie ræhpas hööltedh jñ baajedh årroddh bigkedh jñ skåajjem sjidtededh dejnie dajvine.
- Barkosne staare- jñ sijjieviedimmine vaarjelimmievörtegs gætieh jñ gætiebyjresh edtjeh vierhtine vuajnalgidh. Edtja orresistie åtnoem jñ transformasjovnem orre åtnoem tjirrh salkehtidh.
- Byöroe orre råajvarimmieh vihkeles kultuvrebyjresi jallh kultuvreeatnemi bijre hammoedidh olles dej aarvoeh jñ sjierevoeth viesjiehtåbpoe sjidth.

2.8 Eatnemegellievoete jñ ålkoedajvh

ULMIE

JAEPHEN 2030 LEA VYÖRTEGS EATNEME- JÑH ÅLKOEDAJVH GORREDAMME JÑH SJIEHTELADTEME VAAJTELES ÅTNOSE

R15

Edtja effektem eatnemegellievoetese dan tjængkies leavloem mietie vuarjasjidh

- Soejkesjeprossine tjielth edtjeh hoksedh dah leah eatnemeaarvojde nuekie goerehtalleme, dej bijre bievname jñ dejtie leavloem bieje me åvtelen soejkesjidie nænnoestieh. Byöroe orregistreeremem jñ/jallh goerehtallemem darjodh reguleeremesoejkesjenieptjesne.
- Tjielth edtjih sijjen soejkesjimmien tjirrh joekoen stoerre leavloem biejedh hijven tsiehkieh hoksedh ekosysteemese, jñ gellievoetem aarhtijste jñ eatnemesaarhtijste gorredidh.

R16

Tjielth byöroeh sijjen ålkoedajvh goerehtalledh jñ vierhtiedidh.

- Byöroe goerehtallemem eadtjohkelaakan soejkesjeprossine nuhtjedh juktie ålcoeiedtjide gorredidh, joekoen vihkeles kruanastruktuvrem jarngelesne staarine jñ voenine utnedh, jñ aaj nasjonaale jñ regijonaale vihkeles ålkoedajvine.
- Tjielth byöroeh, goerehtallemem mietie, soejkesjeh darjodh mah laajroeh huksieh daaletje jñ orre fealadimmielaajrojde, mejtie gaajhkide utnijedæhkide sjiehteledtieh.

2.9 Tjaetsiereereme jñh jovkemestjaetsie

ULMIE

JAEPHEN 203 GAAJHKH BIELIEH TRÖÖNDELAGESTE HIJVEN TJAETSIEBYRESEM JÏH JEARSOE JOVKEMESTJAETSIEM UTNIEH

R17

Edtja jovkemestjaetsiegaaltijh tjieltesoejkesjinie gorredidh.

- Ij edtjh orre bigkemedajvh jallh jeatjah ätnoem dajvijste tseegkedh desnie gusnie jovkemestjaetsiegaaltije lea, mah maehtieh dearjoevaahrine sjïdtedh.
- Tjïelth byöroeh dajvem jovkemestjaetsiegaaltijidie vihtiestidh goh krööhkemedajve jallh njoelkedasse tjieltesoejkesjen dajvebielesne.
- Tjïelte byöroe tjäenghkies vaahravuarjasjimmiem dajveätnoste jñh darjoemijstie darjodh juktie jovkemestjaetsiem vaarjelidh.

Eatnemebaseereme jielemeevtiedimmie

Eatnemebaseereme jielemeevtiedimmie mij nænnoesvoeteulmide bæjjese fulkie

Nöörjen ráállam goh deallahtæjja orrestimmeles energijeste nænnoestidh, lea akte állesth vijhte prioriteereme barkoesuerkijste kljmapolitihkesne. Trööndelagen lea jienebh faamosielth mah tjaetsie-jih biegeenergijem vedtieh, jih aaj evtiedimmine orre orrestimmeles energijegaaltijstie.

Trööndelage aaj posisjovnesne maehtedh teknologijem jih struktuvrh evtiedidh juktie energijeeffektiviteetem lissiehtidh, dovne mijjen regijovnesne, laantesne jih álkoelaantesne.

Trööndelagen leah jijnjh eatnemevierhtieh jih maahta, jis stuerebe låhkoem aarvoesvaalhtesistie voenges beaja, nænnoes jih effektjive reeremem vedtedh.

Voerkesvoete nænnoes vierhtienuhtemen bijre regijovnen byögkeles jih privaate aktööri luvnie, sæjhta mijjen gaajtjemefaamoem nænnoestidh.

Mearoe lea gaaltije stoerre aarvoesjugniedæmman Trööndelagesne.

Doh marijne jielemh jieledem mearosne joekehtslaakan baajnehte. Daajroebaseereme jih nænnoes reereme ekosysteemijste mearosne jih mearoegaedtien mietie, lea eevre vihkeles jis edtjeh járkhedh sjidtedidh jih evtiedidh.

Skåajje, lovves dajvh, vaerieh jih ientjh fiereguhten ekosysteemh jih habitaath utnieh mejtie tjuara gorredidh olles biologeles gellievoete nåake sjidth.

Nænnoes båtsoe balanssem kreava bovtselåhkoen, gåatomedajvi jih ekonomijen gaskem. Tjuara gåatomereaktah tjjelteraasti dåaresth gorredidh.

EN:n nænnoesvoeteulmieh edtjeh bielne árrrodh vâaroemistie abpe seabradahke- jih dajvesoejkesjæmman. Balanse nuhtemen jih gorredimmien gaskem eatnemevierhtijste aktem daajroebaseereme geatskanimmie kreava.

Gosse ulmievigkiej uvte tjåadtjobe jih tjuara geerve vuarjasjimmieh darjodh, edtjebe pryövedh doh nænnoes vuekieh gaavnedh.

Eatnemebaseerme jielemeevtiedimmie daamtaj konsekvensh jieniebidie aktööride átna, jallh lea dajvi bijre eeke-, tjjelte- jallh fylhkenraasti dåaresth. Hijven ektiedahkoe reeremenjieptjiej gaskem jallh byögkeles jih privaate aktööri gaskem, leah vihkele jis edtja ulmием jaksedh akten bijjemes nænnoes vierhtiereeremen bijre.

2.10 Jåartaburrie jñh skåajjeburrie

ULMIE

JAEPHEN 2030 TRÖÖNDELAGEN LEA NÆNNOES PRODUKSJOVNE BEAPMOSTE JÏH BIO-NAVRADAHKESTE

R18

Tjïelth edtjïeh tjïeltesoejkesjïsnie dajvestrateges bñhkedassh LNFR-dajvide vedtedh.

- Byöroe orre sjïdtedehmem jñh sertemem jåarteste tjïelten soejkesjïnie ållermaehtedh krievnassigumie salkehtimie jñh tjåenghkie vuarjasjïmmien bñjre nænnoesvoeteste jñh konsekvensijste klïjmese.
- Tjïelth byöroeh dajvesoejkesjï tjïrrh hijven eaktoeh eadtjohke gåatoemasse hoksedh.
- Ij edtjïh iemielaakan orre laanteburriegåetïeh jåartaburriejåartese bñjedh jïis alternatïjvh gååvnesïeh mah jåartavaarjelïmmïem buerebelaakan gorredïeh. Tjïelth byöroeh dan åvteste njoelkedassh vihtïestïdh man jïjnje mij maahta bigkesovvedh, gusnie jñh hammoedïmmïem bñjre laanteburrien gåetïjste jñh tseegkeldahkïjste tjïeltesoejkesjen dajvebiesne.
- Edtjïa skåajjeburriedajvide nuhtjedh guktïe dah dovne vielïe moerevierhkiem jñh stoerre klïjmadåarjohed vedtïeh vöörhkemen jñh vïedtemen tjïrrh karboneste. Produktïjve skåajjedajvh byöroeh dan åvteste eah jeatjïah åtnose vaaltasovvedh. Åvtelen eventuelle produktïjve skåajjem jeatjïah åtnose vaalta edtjïa kompenseereden råajvarïmmïeh vuarjasjïdh mah dovne skåajjen aarvoesjugnïedïmmïepotensïjaalem jñh karbonvïedtemem tjåadtjohetïeh.
- Gosse tjïeltesoejkesjen dajvebielïem molse tjïelte byöroe vuarjasjïdh mejtïe produktïjve skåajjedajvh gusnie ussjedamme bigkedh daaletjïe tjïeltesoejkesjïsnie jñh eah leah reguleereme, edtjïeh olkese vaaltasovvedh.
- Edtjïa vaarjelïmmïeskåajjen funksjovnem tjåadtjohetïdh olles klïjmaskaarah beapmoe- jñh skåajjeproduksjovnesne sjïdth.

R19

Maadhjïelemh tjuerïeh jïjtjemse klïjmajarkelïmmïde sjïhtedïdh sïjjen dajveåtnose jñh lïssïehtamme vïedtemem jñh vöörhkemem karboneste vïehkïehtïdh sjædtojne jñh jåartesne.

- Soejkesjïmmesne edtjïa råajvarïmmïeh prioriteeredh juktïe eatnemen gellïevoetem jñh tjætsïebyjresem gorredïdh. Åejvienjoelkedassïne ij leah luhpïe pluevïeh sjïdtedehdedh.

2.11 Båatsoe

ULMIE

JAEPHEN 2030 LEA GÅATOMEVIERHTIDE ÅARJELSAEMïEN BÅATSOSE GORREDAMME

R20

Tjïelth gåatomedajvïgumïe edtjïeh båatsoem ållermaehtedh jñh strategïjem båatsose utnedh tjïeltesoejkesjïsnie

- Tjïelth edtjïeh båatsoesïjtïgumïe dajvesoejkesjï jñh råajvarïmmïeh bñjre rååresjïdh mah leah båatsoen edtjï bñjre.
- Jïis båatsoeïedtjïh tjärke baajnehtamme sjïdthïeh, edtjïa doh tjåenghkie effekth soejkesjïjstïe jñh råajvarïmmïjste vuarjasjïdh dan sjyöhtehke båatsoesïjten sïsnjelen.
- Tjïelth byöroeh laavenjostïem tjïelte- jñh rïjhkeraasti bïjjelï syökedh dej veajkïej gusnie konsekvensï gaavhtan båatsoe soejkesjïjstïe jñh råajvarïmmïjste, lea daerpïes ållesth vuarjasjïmmïeh darjodh tjïelth dåaresth.

R21**Edtja dajveåtnoem uvtedh mij negatijve konsekvensh vihkeles båtsoedajvide átna.**

- Ij byörh bigkedh dejnie dajvine gusnie vaenie gáatome jñh dajvine sjñere aarvoejgumie.
- Edtja baajedh årrodh juhtemegeajnojne bigkedh.
- Tjñelth edtjñeh hijvenlaakan båtsojne ráåresjidh gosse rekreasjovnelaajroeh skovterasse soejkesjeminie.
- Tjñelth byöroeh hijvenlaakan båtsojne ráåresjidh gosse baalka- jñh laategenedtem soejkesjeminie.
- Infrastrukture miehtjesne mij joe gáåvnese byöroe átnasovvedh sijjeste orre fealadimmielaajroeh dajvine tseegkedh mah leah práåsehke båtsose.

2.12 Mineraalh, bigkemenavradahkh jñh maassegñetedimmie

ULMIE**JAEPHEN 2030 VIHKELES MINERAALGAAVNOEH LEAH GORRESOVVEME GUKTIE GÁAREDE DEJTIE GUHKIEBASSE EVTIEDIDH, JÑH GAAVNOEH MAH OLKESE VAALTASUVVIEH NÆNNOESLAAKAN REERESUVVIEH****R22****Edtja dajvh jñjtsevoetigumie mah mineraale- jñh bigkemenaavrahkide sjñehtieh, tjñelten dajvesoejkesjinie gorredidh**

- Byöroe gaavnoeh nasjonaale jñh regijonaale vihkelesvoeteste krööhkemesovnine læjkodh tjñeltesoejkesjen dajvebielesne.
- Byöroe gaavnoeh voenges aarvoste jñh dajvh evtiedimmiereaktajgumie staaten mineraalide vuarjasjidh krööhkemesovnine læjkodh tjñeltesoejkesjen dajvebielesne, juktie baahsemem mineraalevierhtide hoksedh.
- Byöroe iktesth vuarjasjidh mejtie edtja dajvh læjkodh navradahkeevtiedæmman tjñeltesoejkesjen dajvebielesne gusnie joe mineraale vierhtieh daelie evtete jallh soejkesjeminie dam darjodh.
- Tjñelth edtjñeh reguleeremesoejkesjh dajvide krñevedh mejtie lea lyjkeme navradahkeevtiedæmman tjñeltesoejkesjsnie.

R23**Edtja sirkulæreekonomijem váaroemasse bñejedh gaassegñetedimmesne**

- Stoeerre bigkemeprosjektine baektine, gusnie bñerjesáarhth jñjtsevoeth utnieh goh bigkemenavradahkh, byöroe vierhtienuhtemem meatan vaeltedh vuarjasjimmesne gosse gñehtelimmieteknologijem veeljie.
- Stoeerre bigkeme-/infrastruktureprosjektine byöroe átnoem maassijste mah bæjjan sjñdñieh, bigkemenavrahkine salkehtidh. Byöroe dam laavenjostosne darjodh aktöörigumie mah konsesjovnem utnieh bigkemenavradahkh voengesne nuhtedh.
- Edtja orre dajvh, gusnie edtja navradahkh nuhtedh, naemhtie soejkesjidh guktie foeresjimmiegeajnoe dan ånehke sjædta goh gáarede jñh byjreseleavloe byjreskidie onne sjædta.

2.13 Astoeaejkiegâetieh jîh fealadasse

ULMIE

JAEPHEN 2030 ASTOEAEJKIEGÂETIEH JÎH EATNEMEBASEEREME FEALADASSE TJÏELTIDE NËNNOESTIEH BIELELEN EATNEME- JÎH KULTUVREARVOJDE GOERPEDEHEDH MAH LEAH VÂAROME FEALADASSEJIELIEMIDIE

R24

Edtja orre astoeaejkiegâetieh uvtemes bigkemedajvi lihke lokaliseeredh jallh daaletje bigkemedajvh söökebe darjodh

- Tjïelte byöroe goh bielie barkoste tjïeltesoejkesjistie daerpiesvoetem orre dajvijste astoeaejkiegâetide vuarjasjidh. Byöroe soejkesjamme dajvh astoeaejkiegâetide, mejtie ij leah reguleereme evtoben målsomen mænngan, orresistie vuarjasjidh.
- Tjïelth byöroeh tjïeltesoejkesjisnie jiehtedh man stoerre bigkeme areaale edtja årrodh astoeaejkiegâetide ållesth, juktie vierhtieåtnoem tseegkemen jîh giehtelimmien bijre astoeaejkiegâetijste gaertjiedidh.
- Tjïelth byöroeh tjïeltesoejkesjisnie orre jîh nænnoesåbpoe maallide sjiehteladtedh juktie astoeaejkiegâetieh evtiedidh.

R25

Tjïelth turisminie præåsehke dajvine byöroeh tjïeltesoejkesjen tjïrrh nænnoes guessiereeremem gorredidh

- Byöroe sjiehteladtemem eatnemebaseereme fealadassedååjresijstie, desnie gusnie maereles, naemhtie darjodh guktie aaj darjoemidie skreejrehte dovne dejtie mah desnie abpe tîjjen årroeh jîh astoeaejkien årroejidie.

2.14 Mearoegaedtiereereme

ULMIE

JAEPHEN 2030 MEAROEGAEDTIE REERESÅVVA SJÏERE KRÖÖHKEMINIE EATNEME- JÎH KULTUVREBYJRESASSE, ÅLKOEJELIEDASSE JÎH JEATJAH SJÏEHME IËDTJIDE

R26

Edtja staateles soejkesjenjoelkedassh joekehtamme reeremasse mearoegaedteste mearoen lihke, vâaroemasse biejedh reeremasse mearoegaedteste Trööndelagesne, men regijonaale jîh voenges sjiehtedimmiejgumie

- Dajvine gusnie vaenie iëdtje bigkedh jîh stoerre mearoegaedtie maahta aelhkebelaakan orre bigkemem jååhkesjidh goh dajvine gusnie stoerre iëdtje jîh onne mearoegaedtie. Dajvetjïeltine daate maahta potensijaaline årrodh sjïdtedæmman jîh evtiedæmman.
- Byöroe bigkemem uvtemes dajvide biejedh gusnie joe bigkesovveme, jîh byöroe gåetie-, jarnge- jîh jielemeevtiedimmien prioriteeredh astoeaejkiegâetiej uvte.

R27

Tjïelten bijjieguvviesoejkesjimmie edtja guhkiebasse strategijh tjïelkestehtedh åtnoen jîh vaarjelimmien bijre mearoegaedteste mearoen, jaevriej jîh jeanoej mietie.

- Edtja rijhkepolitihkeles njoelkedassh vaarjelamme tjaetside vâaroemasse biejedh reeremasse tjaetsiebeelhteste.
- Tjïelth edtjeh bijjemes soejkesjisnie tjïelke bihkedassh vedtedh guktie edtja bigkemeraasth jaevriej- jîh jeanoej mietie praktiseeredh. Daate faamosne aaj unnebe råajvarimmide goh naevstieh, prædtjoeh jîh plattingh.
- Edtja söökebe mearoegaedtieh staari jîh voeni lihke prioriteeredh gosse orre ålkoedajvh gorrede.

2.15 Mearoedajvh

ULMIE

JAEPHEN 2030 TRÖÖNDELAGEN LEAH VEAKSEHKS JÏH NÆNNOES MARIJNE JIELEMH

R28

Dajvesoejkesjimmi mearoedajvine edtja nuekie mearoedajvh gorredidh don veanhtadamme sÿidtemasse mearoeburresne

- Sÿidtedimmie dajvine mearoeburride edtja göölemejielemem, jeatjah edtjh mearoedajvine jÿh vihkeles eatnemeaarvoeh jÿh ålkoedajvh krööhkestidh.
- Byöroe dajvesoejkesjimmiem mearoedajvine tÿjrehtidh goh gasketÿjelten soejkesjeprosessh desnie gusnie maereles.

2.16 Energijeproduksjovne jÿh nedte

ULMIE

JAEPHEN 2030 ABPE TRÖÖNDELAGEN LEA NUEKIE JÏH JEARSOE ORRESTIMMELES ENERGIJEFASSEHTIMMIE

R29

Edtja lissiehtamme orrestimmeles energijese sÿiehteladtedh

- Byöroe orrestehtemem daaletje tjaetsiefaamoevierhkijste prioriteeredh
- Ij edtjh orre dajvh biægkefaamose sÿiehteladtedh goske lea daajroem konsekvensi bijre tÿjööngkeme jÿh vuarjasjamme dejstie biægkefaamoebigkemistie mah joe konsesjovnem åådtjeme jÿh joe juhtieminie.
- Byöroe potensijaalem smaavefaamoevierhkide vuarjasjidh tÿjeltsoejkesjeektiedimmesne. Byöroe projekth prioriteeredh mah leah infrastruktuvren lihke mij joe gååvnese.
- Byöroe smaaveskaala biægkefaamoem («gaartenemööllah») tÿjeltsoejkesjeektiedimmesne vuarjasjidh.
- Byöroe energijereblemem skreejrehtidh gaajhkine orre gåetine, daesnie byögkeles sektovre byöroe sÿjere dïedtem vaeltedh. Maahta biejjiecellah, biejjiefeengkijh jÿh baahkem orresistie nuhtjedh/baahkem mij bæjjan sjædta jÿjtse gåetine nuhtjedh. Straejmie mij bæjjan sjædta deellesåvva nedtese.

R30

Energijeradtjoestimmie edtja viehkiehtidh tjoemehtimmiem orre dajvi mietie energijeproduksjovnese giehpiedidh

- Tÿjelth byöroeh energijeradtjoestimmiem sijen soejkesjimmesne prioriteeredh desnie gusnie sjöhteheke.
- Sÿiehteladteminie jielemedajvijste/gåetijste tÿjelth byöroeh viehkiehtidh energijeåtnoem ektieöörnedh. Naemhtie maahta energijereblemem jÿh låtnoehtimmiem energijeste mij bæjjan sjædta, aktööri gaskem öörnedh.

3 Guhkiebasse barkoe soejkesjinie

Tjielth Trööndelagesne, goh voenges soejkesjebyjjesfaamoe jih seabradahkeevtiedæjja, dam vihkeles ráállam utnieh otnjegem fulkesidh mij váaroemasse biejesávva dajvesoejkesjæmman Trööndelagesne RSD:n tjírrh. Guhkiebasse barkoe edtja soejkesjebarkoen tjírrh dorjesovvedh dovne bijjemes jih detaljeereme daltesisnie, nænnoestimmiej tjírrh aktegsaamhtesinie, prioriteereme ráajvarimmijste, ulmiestuvrelldh evtiedimmiebarkoe jih laavenjostoe jeatjah byögkeles jallh privaate aktöörigumie.

RSD edtja gasketjielten dajvesoejkesjelaavenjostoem dáarjoehtidh goh IKAP, *Byvekstavtalen*, *Innherredsbyen* jih *Kystsonenplanen* guktie dah laavenjostoeh jih ektie ulmieh dáarjoehtieh.

Fylhkentjielte jih staateles áejvieladtjh edtjeh RSD:em váaroemasse biejedh jítse barkose jih jítsh prioriteeremie dajvi bijre. Fylhkentjielte jih staateles áejvieladtjh sijhtieh lissine tjieltide viehkiehtidh faageles raeriejgumie jih bñhkedimmine guktie maahta RSD:em bæjjese fulkedh tjielten soejkesjimmesne. Doh regijonaale soejkesjeáejvieladtjh maehtieh gujht meatan árrोध soejkesjeprosessine, soejkesjebarkoem dáeriedidh gosse meatan *Planforumisnie*, *Plannettverkesne* jih jeatjah areenine gusnie ektiedahkoe.

Dahkoeprogramme edtja dam guhkiebasse barkoem ektieöörnedh. Akte belie dehtie guhkiebasse barkoste RSD:este ektiedahkoem kreava sektovri, reeremenjieptjiej jih byögkeles jih privaate giehtelimmiej dáaresth. Fylhkentjielten lea diédte stuvredh jih koordineeredh dam beliem fulkesimmiebarkoste mij lea tjírrehtimmien bijre soejkesjen dahkoeprogrammeste. Dahkoeprogramme bieljiejaepien perspektijvem átna, fylhkentjielte dam nænnoste jih molse fierhten jaepien, v. Soejkesje jih bigkemelaakine § 8- 1. Dahkoeprogramme prioriteereme ráajvarimmieh neebnie, nammohte dejtie mah diédtem utnieh jih sjyöhtehke laavenjostoejgumieh, jih tijaesoejkesjem jih finansieeremem buerkeste.

Siejhme juvnehtimmieh dajvesoejkesjimmien bijre

AAREH DIALOGE JIH HIJVEN BËEVNESEJUEKEME!

Abpe soejkesjebarkose lea vihkele varke bijjieguvviem reebledh iedtjeladtji bijre, juktie daerpies daajroem áadtjodh jih potensijelle vigkieh aareh vueptiestidh. Joekoen vihkele kultuvremojhtese- jih báatsoereeremem aareh involveeredh dejnie aamhtesinie gusnie maahta dej diédtesuerkien bijre árrोध.

Daajroeváarome

Sjyöhtehke digitaale daajroeváarome:

- [Det offentlige kartgrunnlaget \(DOK\)](#)
- [GEO Norge](#)
- [GISlink](#) kaarhteportaale
- [Trøndelag i tall](#)
- [Vegkart](#)
- [Naturbase](#)
- [Askeladden](#)

Jijnjh bievnesh mah eah nasjonaale daatabaasine gáávnes, men voenges registerinie jih tjaaleldh gaaltjinie gáávnesieh, jallh bievniesidie áádtje gosse voenges árrójigumie jallh jeatjebigumie gaskesadta mah soejkesjesuerkiem demtieh. Dagkeres voenges daajroe maahta aaj nuhteligs árrोध aareh soejkesjebarkosne.

Bieljelimmie aalkoven bijre soejkesjebarkoste

Hijven jñh tjelke referaath aalkoetjåanghkode maahta dam guhkiebasse soejkesjeprosessem aelhkebe darjodh. Referaate byöroe iktesth baalte biejesovvedh bieljelimmesne aalkoven bijre mij govlehtimmiedåastoejidie seedtesåvva. Gosse soejkesjen skraejrie ij Leah KPA:n mietie, jñh tjelte ij sijhth råajvarimmiem tjöödtjestidh, tjelten tjelkestimmie byöroe referaatesne aalkoetjåanghkode tjåadtjodh. Soejkesjegaertjedimmie ([nasjonaale spesifikasjovni mietie](#)) byöroe bieljelimmiem fulkedh dovne PDF:sne jñh juvnehtamme låtnoehimmieformaatesne kaarhtese (sosi).

Regijonaale soejkesjeforume

[Regijonaale soejkesjeforume](#) lea gaavnedimmiesijjie tjeltili jñh regijonaale njeptjien gaskem gusnie digkede, ektiedahkoem åtna jñh tjelkestahta stuerebe soejkesjeaamhtesi bijre. Soejkesjeforume lea ræhpas gaskesadtemeareena gusnie tjåanghkoeh edtjeh nuepiem vedtedh aareh dialogese, bievnesh juekedh gaskemsh jñh eventuelle bihkedimmie. Fylhkentjielte lea tjaelemegoevtese jñh åtnoem Planforumistie juvnehte uvtemes åvtelen soejkesje govlehtæmman biejesåvva. Gaskesadtemeadresse lea planforum@trondelagfylke.no

Soejkesjeviermie

[Soejkesjeviermie](#) lea arenaa dajve- jñh seabradahkesoejkesjæjjide tjeltiline Trööndelagesne. Viermie edtja faageles juekemem dååjrehtimmijste jñh lissie maahtoem vedtedh, jñh gaavnedimmiesijjine årrodh tjeltili jñh regijonaale åejvieladtji gaskem. Viermie faagegaavnedimmieh öörnesh fierhten jaepien jñh daajroem juekieh. Fylhkentjielte tjaelemegoevtesem stuvrie mij lissine tjirkijh Staatehaaltoejistie jñh 4 tjeltilijste åtna.

GIS-viermie lea arenaa gusnie GIS- jñh kaarhtetjåadtjoehtæjjah tjeltiline faalenassem åadtjoeh faageles kuvsvi bijre sjaavnjoej jñh daerpiesvoeti mietie. Kartverket, Staatehaaltoje jñh fylhkentjielte Leah meatan GIS-viermesne.

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjälte

